

مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

هوالعلیم

حمایت‌های شغلی چین

ناشر:

بلومبرگ بیزنس ویک

تاریخ انتشار:

۳۰ مارس ۲۰۲۰

مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

اردیبهشت ماه ۱۳۹۹

شرکت‌ها تحت فشار هستند که کارگران خود را اخراج نکنند، حتی اگر کسب و کارشان متحمل زیان شود

«ما از تعداد شغل‌ها نخواهیم کاست، اما حقوق شما را هم نمی‌توانیم پرداخت کنیم».

این سخنان را مؤسسان یک استارت‌آپ ۲۰۰ نفره (که یکی از محبوب‌ترین اپلیکیشن‌های مخصوص دوندگی چین را ساخته) در ماه مارس خطاب به عده‌ای از کارکنان خود گفتند. این اظهارات خلاصه معضلی است که اینک بخش عمده‌ای از کسب و کارهای چین با آن مواجه هستند. دولت چین از شرکت‌ها خواسته کارکنان خود را اخراج نکنند و مشوق‌هایی را ارائه کرده تا مانع بیکار شدن آنها شود.

درآمد ماه فوریه شرکت مذکور واقع در شهر گوانگژو^۱ به کمتر از ۱۰ درصد مقدار ماهیانه معمول آن کاهش یافت، چرا که تدابیر اتخاذ شده به دستور دولت جهت مهار شیوع ویروس کرونای جدید، دوندها را خانه‌نشین کرد. مؤسسان شرکت (که به خاطر حساسیت موضوع حرف زدن درباره کاهش مشاغل، درخواست کردند هویت خود و شرکت آنها فاش نشود) می‌گویند دیگر استطاعت پرداخت حقوق همه کارکنان خود را ندارند، اما مایل به اخراج آنها نیز نیستند.

افزایش ناگهانی بیکاری که ممکن است کارگران ناراضی را به خیابان‌ها بکشاند، یکی از نگرانی‌های همیشگی حزب کمونیست چین بوده است؛ حکومتی که تقریباً ۳۰ سال بیشتر از همتای روس خود دوام آورده، که تا حدی به خاطر دستیابی مداوم آن به اهداف رشد اقتصادی بوده است.

در اواخر دهه ۱۹۹۰، هنگامی که نخست‌وزیر ژو رانگ‌جی^۲ به اصلاح اساسی و فراگیر شرکت‌های تحت مالکیت دولت پرداخت (که طبق برآوردها منجر به حذف ۲ میلیون شغل شد)، کارگران خشمگین در سراسر این کشور دست به تظاهرات زدند.

اکنون مقامات چین نگران این هستند که بیکار شدن افراد می‌تواند بیش از پیش به نارضایتی‌های عمومی دامن بزند. از زمان آشکار شدن شواهدی مبنی بر اینکه مقامات دولتی روی گزارش‌های اولیه پیرامون خطرات این ویروس سرپوش گذاشته و آمار مبتلایان را دستکاری کرده‌اند، این نارضایتی‌ها در رسانه‌های اجتماعی شدت گرفتند. یکی از شاخص‌های بیکاری شهری (که به طور گسترده و به دقت مورد بررسی قرار گرفته است) در ماه فوریه به ۶٫۲ درصد افزایش یافت، که بالاترین رقم از زمان معرفی این شاخص در سال ۲۰۱۸ محسوب می‌شود. بنا به گفته آیریس پانگ^۳ از اقتصاددانان برجسته منطقه چین بزرگ^۴ در «آی.ان.جی.بانک ان.وی»^۵ مستقر در هنگ‌کنگ، با ورود تعداد بی سابقه ۹ میلیون نفر فارغ‌التحصیل دانشگاهی به نیروی کار در سال ۲۰۲۰، نرخ مذکور امسال می‌تواند تا ۱۰ درصد هم بالا رود.

¹ Guangzhou

² Zhu Rongji

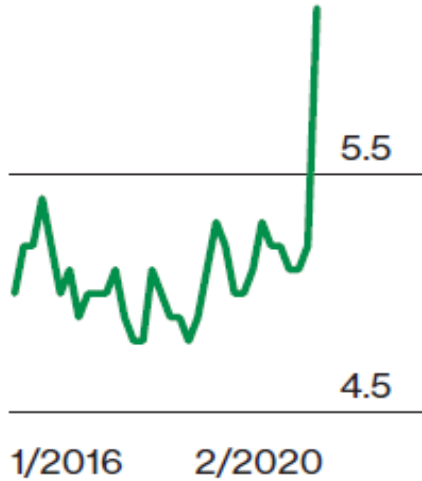
³ Iris Pang

⁴ Greater China

⁵ ING Bank NV

نرخ بیکاری شهری چین

6.5%

زنگ‌های خطر در پکن به صدا درآمده‌اند. نخست وزیر لی کچیانگ^۱ در دهم مارس در جلسه هیأت دولت^۲، بالاترین هیأت اجرایی کشور، اظهار نمود «تمام بخش‌های مرتبط دولتی باید اولویت اول خود را ایجاد ثبات در اشتغال قرار دهند، مادامی که اشتغال در سال جاری ثبات خود را حفظ کند، اندکی نوسان در رشد سریع‌تر یا آهسته‌تر اقتصاد، موضوع زیاد مهمی به شمار نمی‌رود».

در خلال شوک‌های اقتصادی پیشین از جمله بحران مالی آسیا در اواخر دهه ۱۹۹۰ و بحران مالی جهانی در سال ۲۰۰۸، چین توانست از طریق افزایش سرمایه‌گذاری در زیر ساخت‌های عمومی، دستور به بانک‌ها برای افزایش ارائه تسهیلات، و الزام شرکت‌های دولتی جهت خودداری از اخراج کارکنان، گسترش بیکاری را مهار کند. همچنین این کشور سال گذشته موفق شد بدون اینکه دچار افزایش چشمگیر آمار بیکاری شود، در جنگ تجاری با ایالات متحده تاب بیاورد.

اما این مرتبه چشم‌انداز اتفاقات ناگوار پیش رو ممکن است شدیدتر از مواقع پیشین باشد. قرنطینه شهرها، ممنوعیت‌های مسافرتی، و سایر اقدامات پیشگیرانه مصوب برای مهار شیوع کرونا، به مدت دو ماه رکود بخش بسیار گسترده‌ای از اقتصاد را به دنبال داشته است. هم‌اکنون اولویت شماره یک، ایستادن کسب و کارها بر روی پای خود است. دولت نرخ‌های بهره را کاهش داده، در خصوص تأخیر در بازپرداخت وام‌ها موضع ملایمتری اتخاذ نموده، و فرایند تأیید برای راه‌اندازی مجدد عملیات شرکت‌ها را تسریع بخشیده است.

با این وجود، بسیاری از کسب و کارهای خصوصی کشور اظهار می‌کنند که نتوانسته‌اند به کمک‌های مالی مورد نیازشان دسترسی پیدا کنند تا بتوانند دستمزدهای آتی و بدهی‌ها را در مهلت معین پرداخت نمایند. در یک نظرسنجی در ماه فوریه که توسط شرکت بانک بازرگانان چین^۳ در خصوص کسب و کارهای غالباً کوچک و متوسط برگزار شد، دو سوم از بیش از بیست هزار پاسخ‌دهنده اذعان داشتند که با توجه به میزان ذخایر نقدی که برای‌شان باقی مانده است، قادر نخواهند بود بیش از سه ماه دوام بیاورند. در همین حین، صادرکنندگان شاهد افول سفارش‌ها از طرف مشتریان در آمریکای شمالی، اروپا، و سایر بخش‌های آسیا هستند، چرا که دولت‌های خارجی برای تأمین مایحتاج بهداشت عمومی کشور خودشان دست به کار شده‌اند. در این شرایط، اکثر شرکت‌ها به سرعت به سمت اخراج کارکنان سوق پیدا می‌کنند. با این حال، در مناطقی نظیر استان هیلونگجیانگ^۴ در شمال شرقی، به شرکت‌های دولتی دستور داده شده که اخراج کارکنان را در سطح محدود

¹ Li Keqiang

² State Council

³ China Merchants Bank Co.

⁴ Heilongjiang

نگه دارند. تعدادی از استان‌های چین در راستای جبران هزینه‌های تأمین اجتماعی، مشوق‌های مالی ارائه می‌کنند تا انگیزه‌ای برای عدم تعدیل نیرو باشد، و مشوق‌های دیگری نیز ممکن است در ماه‌های پیش رو ارائه شوند. با وجود دهه‌ها تلاش طولانی برای بازنگری اساسی در وضعیت شرکت‌های بی‌ثمر دولتی، رهبری چین کماکان در مواقع تشدید فشارهای اقتصادی، به این شرکت‌ها به عنوان ضربه‌گیر در مقابل شوک‌ها تکیه می‌کند. کارگران در چنین شرایطی ممکن است مجبور شوند شیفت‌های کوتاه‌تر، کاهش دستمزد، یا مرخصی بدون حقوق را تحمل کنند، اما شغل خود را از دست ندهند.

با این وجود، جایگاه شرکت‌های دولتی طی سالیان متمادی کمرنگ‌تر شده است، به این معنی که بخش اعظمی از کارگران کشور در بخش خصوصی مشغول هستند. طبق گفته‌های لیو هی^۱ معاون نخست وزیر، بخش خصوصی دربرگیرنده ۸۰ درصد از مشاغل در شهرها است. حتی با وجود مشوق‌هایی نظیر تأخیر در پرداخت عوارض تأمین اجتماعی، باز هم این کسب و کارها ممکن است تمایل یا توانایی کمتری برای پیروی از درخواست دولت مبنی بر تعلیق کارگران به جای تعدیل آنها داشته باشند.

بسیاری از دانشجویان دانشگاه‌های چین، در یک پلتفرم رسانه اجتماعی شبیه به توئیتر به نام وایبو^۲ متمرکز شده‌اند تا خشم و سرخوردگی خود نسبت به دورنمای شغلی خویش را ابراز نمایند («فارغ التحصیلی = بیکاری» شعاری است که در این پلتفرم در گردش است). واکنش دولت، افزایش تعداد فرصت‌های شغلی در برنامه‌های تحصیلات تکمیلی و دستور به سازمان‌های عمومی و شرکت‌های دولتی جهت اولویت بخشی به فارغ التحصیلان جدید برای استخدام بوده است. اما در نهایت میلیون‌ها نفر بیکار می‌شوند که باید برای به دست آوردن شغل در بخش خصوصی در تقابلی باشند، جایی که طبق نظرسنجی ماه فوریه ژوئین دات کام^۳، سایت کاریابی یقه‌سفیدها، یک سوم شرکت‌ها قصد دارند استخدام‌ها را متوقف کنند. تنها ۲۰ درصد از شرکت‌هایی که در نظرسنجی شرکت کردند، اظهار داشتند که برنامه‌های استخدامی آنها تغییری نکرده است، در حالی که بیش از یک سوم این شرکت‌ها در خصوص برنامه‌های استخدامی خود مطمئن نبودند.

سازندگان نرم‌افزار استارت‌آپ گوانگژو انتظار ندارند تا ماه سپتامبر، که فصل رقابت دهنده‌ها فرا می‌رسد، کسب و کار ایشان شاهد هیچگونه بهبودی باشد. این استارت‌آپ معمولاً سالیانه بیست دانشجو که به تازگی فارغ التحصیل شده‌اند را استخدام می‌نماید، اما در سال ۲۰۲۰ این کار را نخواهد کرد.

سخن پایانی: مقامات دولتی با تکیه بر کارفرمایان در پی جلوگیری از افزایش بیکاری هستند. برخی از پیش‌بینی‌ها آمار بیکاری سال جاری را حتی تا ۱۰ درصد نیز تخمین زده‌اند.

منبع:

China's Job Protections
Bloomberg Businessweek
March 30, 2020

¹ Liu He

² Weibo

³ Zhaopin.com